

SAUL VAN MESSEL

**HET GELUID
HING
TE TROUWEN**

DE WINDROOS

SAUL VAN MESSEL (pseud.)

Geboren in 1912 te Winschoten, nu woonachtig te Heemstede. Hij publiceerde reeds eerder de gedichtenbundels **Zeer zeker en zeker zeer** (1967), **Het beloofde land** (1968), **Strelen om de stam** (1968), **Mammoeth mijn muze** (1968), **Vrouger of loater** (1969), **Bruid waar blijft je mond** (1969), **Over de huid van mijn geheugen** (1970), **Twijspaalk mien bloasbaalk** (1970), **Syndroom** (1971), **Mien laid dat vlogt** (1971), **Salomo — keur uit zijn liederen** (1971).

De bundel **Het geluid hing te trouwen** werd in overleg met de auteur samengesteld door Ad den Besten.

DE WINDROOS

nog leverbaar:

Henk Kooyman, **Dorpsbewoner**

Fem Rutke, **Even kijken in de aarde**

Alexander West, **Geen andere wereld**

H. J. van Tienhoven, **Neomagisch**

Inge Tielman, **Deelbaar licht**

Nico Verhoeven, **De eendere dingen**

H. van Teylingen, **De baron fietst rond**

Jan Verhoef, **Iemandslan**

D. Steenkamp, **Het koninkrijk raakt uit de tijd**

Leo Herberghs, **Lessen in landschap**

Jan van Harten, **Het ritselt**

M. Coenraads, **Varen, groene veer**

Peter Berger, **Op tegenspraak**

Jos van Hest, **Tegen beter weten**

Saul van Messel, **Het geluid hing te trouwen**

Jozef Eijckmans, **Onmenselijk reiziger**

Cees de Jong, **Gaten in de muur**

Piet van Veen, **Het oog is wandelaar**

Henk Kooyman, **Onhistorisch uitzicht**

Henk Chr. Puls, **Gedichten**

UITGEVERSMAATSCHAPPIJ HOLLAND - HAARLEM

ISBN 90 251 0205 0

het geluid hing te trouwen

de windroos onder redactie van ad den besten

saul van messel

het geluid
hing te trouwen

uitgeversmaatschappij holland - haarlem

kabouter

mijn dagdroom
is dakloos
geworden

mijn luchtkasteel
is gekraakt

poeta nascitur

perspectief

een vogel met woorden
als wormen in mijn bek

carillon

het geluid
hing te
trouwen
de klok
was de
bruid

venetië

soms komt er
niemand aan
te pas
en blaast
het woord
zich rond
tot
glas

verwondering

ik benijd
de wand
die helemaal glas
nog geopend
kan worden
alsof er
iets anders
achter was

pseudoniem

mijn wegen
stulpen
over ongeziene
paden

er zijn twee
levens op
een ongelijk
niveau

woorden en
beelden die
ik niet kan
stuiten
willen het
zo

ambitie

vogel mijn lijf
lied dat ik schrijf
woord wil ik wezen

vogel mijn lijf
vers dat ik blijf
ook ongelezen

gevoelig

striemen van
geluid :
liedtekens
op mijn brandende huid

instrument

magisch
dit rijm
dat mijn
adem
stremt

als limiet
van het
woord dat
mijn lied
beklemt

weegschaal

soms is mijn gedicht
zwaarder dan mijn ik

soms ben ik zwaarder
dan mijn gedicht

er is nooit evenwicht

hoogst persoonlijk

1

een woord
op de stoep
laten staan
zeggen :
wat gaat
je geroep
mij aan

2

aan een woord
ruiken
zeggen :
ik kan
je niet
gebruiken

3

een woord
plagen —
naar zijn
herkomst
vragen

4

een woord krenken

zeggen :

over jou

moet ik

nog eens

denken

5

woorden strelen

langs de schaamharen

van geluid

6

woorden

als vrouwen

gebruiken

ze dan

laten gaan

met drachtige

buiken

eens

de bronnen van
mijn liederen
opgedroogd

blijf jij
mijn muze
de toezienende voogd
van al mijn wezen

heel mijn wezen
ongenezen

imago

het woord zal uitgaan
in de nachten

en zoeken naar
de bedelaar

die gister
nog niet wist

dat in zijn
zieke hand een

roestige pen
het vuur

op verre bergen
zou doen branden

distantie

zijn mijn liederen ver
ik ben dichtbij
zijn mijn liederen dichtbij
ik ben ver

wie van ons beiden
is de avond
wie van ons beiden
is de ster

judaeus inter gentes

beriet

dit teken
der besnijdenis
waarop ik naakt
mijn lichaam wijs

dit bloed van
mijn belijdenis
de j in
mijn persoonsbewijs

abasverus

herbergen zwerven door mijn aderen
vermoeide wegen houden zeer nauwkeurig boek

gulzige ogen lezen fabuleuze kaarten
tot vreemde routes naar mezelf op zoek

bohémien uit het burgerlijk kwartier
ben ik dit etmaal als zo vaak niet hier

de rugzak met mijn ongeschreven verzen
staat cryptisch bol van boterhampapier

maar verder slapen mompel ik verstart
ook morgen zijn dezelfde wegen hard

winschoten

snijbonen
en het joodse lot :

geur van mijn jeugd
uit keulse pot

oude pekel

nog ligt dit water
tussen dezelfde
kaden

hier heeft het lot
mijn vaders jeugd
verraden

doodsbed 1923

als ik met vader
door de dorpen
wandel

komen de vrouwen
uit de stegen

hoor ik zijn
stem weer :
handel
handel

zie ik hem
uitgeteerd
bewegen

en voel de holte
van zijn laatste
wangen

mijn jarenlange
tranen
vangen

vrijdagavond

mijn vader die
vanavond
aan mijn tafel
zat

las de gedichten
die ik wijdde
aan zijn
dood

weer schonk hij wijn
weer brak hij
als vanouds
het brood

en at
en bad
terwijl ik
helemaal alleen
aan tafel zat

ommelanden

hun boerenplaatsen
sluiten deuren af

ik wilde vroeger
al niet verder

en toch
en toch
trek ik gordijnen open

onwennig als een vrijer
vreemde knopen

ballade van de balboos

in terborg op de weg
naar silvolde
heb ik een sjoel gekend
wie weet nog
van mousje ben boele
uit die kleine medienesjoele

hij had voor de bouw
van een vroegere sjoel
een dakgoot zwaar van ijzer
geschleppt van doetinchem
naar terborg
in vrome joodse ijver

daar kwam hij aan
en wist nog juist
te kijken naar gods sjoele
voordat hij doodviel
— marathon —
reb mousje ben reb boele

drie maal per jaar
werd een jizkor gezegd
voor die brave posjeter joede
dat heb ik
één keer zelf gehoord
vóór 't suizen van gods roede

nu straks geen mens
meer weten zal
van deez' en andere sjoele
heb ik hem in
mijn vers gevat
reb mousje ben reb boele

balboos = pater familias; sjoel = synagoge;
mediene = de provincie (buiten amsterdam);
jizkor = in memoriam; posjeter joede = een-
voudige jood

jodenhoek

1

tussen de voegen
van mijn gedicht
groeit gras

ik loop er
over heen

straatstenen voelen
de zolen van
mijn woorden

2

in lucht verdwijnt
het carillon
het lot verkleint
mijn horizon

3

als je in bergen-belsen
hongerodeem had
kon je met een speld
in je vlees prikken
zonder dat
er bloed zichtbaar werd

dat kan ik nu doen
met mijn pen
in de jodenhoek

memorette
(losbladig)

eergisteren
droomde ik
over vandaag

gisteren
heette mijn
droom

judaeus ludens

bij je zelf
onderduiken
en dan
oorlogje spelen

bevrijdingsdag 1971

een stroper vindt mij
in zijn klem

hij hoort mijn
pijn-vertrokken stem

vertederd laat hij
mij dan gaan

de vrijheid in
ver hiervandaan

zonder vooroordeel

ik ben een neger
en jij bent blank
so what zegt hij integer
en denkt goddank

mors longa vita brevis

vrij naar job

brugleuningen :
grenzen van
mijn diepste verlangen

ikaros

onder mij
zie ik heuvels
zonder mij
voel ik vleugels

veiling

wat biedt
het leven
voor een
nog nooit
gebruikte
dood

wat biedt
een goede
dood voor
een mislukt
leven

nieuwjaar

als sokken
trek ik
uren over
dagen aan

ik heb
het oud

vensterbank

spichtige meisjes
met kleine
borsten :
bloeiende katjes
in een smalle
vaas

dahlia's

langs de
huid van
mijn tuin
bloeden
druppels
bloem

vanochtend

de lucht is blind
zij tast
met witte stok
en felle hond
naar hoeken
in mijn morgenstond

laatste gesprek

vóór
ik stierf
flood
in de verte
een trein

jij dacht
aan
dood
spoor

kranteberichten

1 ochtendblad

de put zoog zich zat
aan het lichaam
van het meisje
dat in de telegraaf
nog wordt vermist

2 avondblad

de moordenaar
heeft nog
geen spoor kunnen vinden
van zijn achtervolgers

gebroken
ogen
springen in
zijn nek

station heemstede-aerdenhout

van het viaduct
waait een krant
naar beneden
als een vogel
met dode vlerken

nooit zag ik
een krant
zo levend

nooit zag ik
een vogel
zo dood

aan het spaarne

de balken die hier
oude huizen steunen
raken vermoeid
het heden is te zwaar

boven de horizon
waarop de wolken leunen
hangen geboeid
wat vogels bij elkaar

chassidisch

waarom fluiten
de vogels
vroeg de hemel
aan een straaljager

om god
te vloeken
floten de
kogels

ervaring

in de ballast
van mijn ervaartuig
blijft die ene herinnering
hangen

ik verdrink
en loop in de ochtend
naar de oosterhaven
daar meet ik
hoe ver ik van de
kant moet staan
om niet in het
water te vallen
en dood te gaan

afscheid

smal als een vonder
het leven
wijd als het wonder
de dood

inhoud

poeta nascitur

<i>carillon</i>	6
<i>venetië</i>	7
<i>verwondering</i>	8
<i>pseudoniem</i>	9
<i>ambitie</i>	10
<i>gevoelig</i>	11
<i>instrument</i>	12
<i>weegschaal</i>	13
<i>hoogst persoonlijk 1-6</i>	14
<i>eens</i>	16
<i>imago</i>	17
<i>distantie</i>	18

judaeus inter gentes

<i>abasverus</i>	20
<i>winschoten</i>	21
<i>oude pekkel</i>	22
<i>doodsbed 1923</i>	23
<i>vrijdagavond</i>	24
<i>ommelanden</i>	25
<i>ballade van de balboos</i>	26
<i>jodenboek 1-3</i>	28
<i>memorette</i>	29
<i>judaeus ludens</i>	30
<i>bevrijdingsdag 1971</i>	31
<i>zonder vooroordeel</i>	32

mors longa vita brevis

<i>ikaros</i>	34
<i>veiling</i>	35
<i>nieuwjaar</i>	36
<i>vensterbank</i>	37
<i>dablia's</i>	38
<i>vanochtend</i>	39
<i>laatste gesprek</i>	40
<i>kranteberichten 1-2</i>	41
<i>station beemstede-aerdenhout</i>	42
<i>aan het spaarne</i>	43
<i>chassidisch</i>	44
<i>ervaring</i>	45
<i>afscheid</i>	46

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm, radio of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

© U.M. Holland - Haarlem 1972

ISBN 90 251 205 0